

Overdenking op 8 maart 2020 – Willem de Zwijgerkerk

Lezingen: Exodus 24: 12-18 en Mattheus 17: 1-9

Gemeente van Jezus Christus,

Er is een mooie uitdrukking om te zeggen dat we iets snappen - dan zeggen we dat we er hoogte van krijgen. Of: we zijn op de hoogte. Vandaag worden we op de hoogte gebracht: we horen we bijbelverhalen over wat er gebeurt op een berg - en wat blijkt: wij mensen zijn allesbehalve op de hoogte als het over de hemel gaat, we krijgen er niet zo gemakkelijk hoogte van.

In de woorden die uit het boek Exodus gelezen zijn wordt het al duidelijk. Wat daar boven op die berg gebeurt is een mysterie waar een gewone sterveling niet bij kan. Mozes gaat de berg op. En het volk ziet alleen maar een wolk. Zes dagen wordt de berg bedekt door een wolk die de majesteit van God omhult. Zes dagen. Alsof de mensen een nieuwe schepping te wachten staat. Er is iets waar aan gewerkt wordt. Woorden die een richting wijzen die ons mensen helpen om een leven te leiden dat beantwoordt aan Gods bedoeling met zijn schepping. Het is de voorbereiding op de openbaring van de Tien Geboden, de Tien Woorden die de weg naar het leven wijzen. En op de zevende dag wordt Mozes vanuit die wolk geroepen. Dan wordt de majesteit van God zichtbaar in een ander beeld: een laaiend vuur. Iets waar je alleen maar op een afstand naar kan kijken. Vol ontzag en bescheidenheid. Wat we in het boek Exodus horen zou ons voorzichtig moeten maken om al te stellig over God te spreken. We kunnen hooguit zoekend, op de tast over God spreken.

Mattheus vertelt ons óók over een berg. Niet dat er bergen zijn in Palestina. Maar het is een symbolische aanduiding van de plek die Jezus opzoekt. Een plek om dicht bij God te zijn. Een plek waar ons iets wordt geopenbaard over God en Jezus. Zoals de lange toespraak, die Mattheus eerder in zijn Evangelie doorgeeft, de Bergrede wordt genoemd. Woorden van Jezus als een openbaring van een manier van leven waarbij de liefde voorop staat. Hij vertelt dat Jezus drie van zijn leerlingen meeneemt, die berg op. Het gaat er om dat ze daar alleen zijn. Blijkbaar heeft Jezus daar behoefte aan. Een eenzame plaats, dichtbij de hemel, samen met de mensen met wie Hij zich het meest vertrouwd voelt.

We horen dat op meer plaatsen in het Evangelie. Dat Jezus zich afzondert, alleen moet zijn. Het gebeurt vaak op momenten dat er belangrijke keuzen gemaakt moeten worden, wanneer het leven van Jezus een beslissende wending neemt. Ook hier is daar sprake van. In de verzen die vooraf gaan aan het gedeelte dat gelezen is vertelt Jezus zijn leerlingen over de levensweg die Hij voor zich ziet. En voor de eerste keer maakt Hij er geen geheim van dat dat een weg van lijden zal worden. Dat Hij opzij gezet zal worden, gedood zal worden - maar dat de dood het perspectief van zijn leven uiteindelijk niet zal bepalen.

Dat is iets waar zijn leerlingen geen hoogte van kunnen krijgen. Het is om te beginnen Petrus die dat wel eens even uit Jezus' hoofd zal praten. 'Dat zal u zeker niet gebeuren', zegt hij. Maar Jezus keert hem de rug toe wanneer hij zo spreekt. Het zijn woorden die een mens van de goede weg afbrengen. Petrus denkt niet aan wat God wil, zegt Jezus, maar alleen aan wat de mensen willen. Wij mensen houden van snel, van efficiënt, van succesvol. Tegenslag moeten we zien te vermijden. Mensen willen graag gemakkelijke oplossingen. In Europa worden, om maar een voorbeeld te noemen, gewoon de grenzen dichtgehouden, dan is het net of er geen vluchtelingenprobleem bestaat. Dat wordt dan nog een oplossing genoemd ook. Ga dat maar eens uitleggen aan de mensen die in het niemandsland verblijven tussen de Griekse en de Turkse grens, of op een overvol Grieks eiland. Waar ze terecht

gekomen zijn op de vlucht voor oorlog en armoede. Van Jezus horen we dat het leven zo niet in elkaar zit. Jezus begrijpt dat dat geen begaanbare weg is. Dat dat een weg is die doodloopt. Alleen wanneer je bereid bent om een weg te zoeken door de moeite heen, dan komt er aan het einde van de weg een doorbraak, dan is er licht aan het eind van de tunnel.

Maar ook bij Jezus neemt dat laatste de moeite niet weg van het uitzicht op een weg vol lijden. Dat is geen weg die Hij zomaar even kan gaan. Hij heeft het nodig om dichterbij God te zijn. En daarom gaat Hij een berg op, om steun te zoeken voor de weg die Hij voor zich ziet. En op de berg ontvangt Hij die steun. Er gebeurt iets met Jezus. Iets in Hem verandert. Het aanzien van zijn gezicht wordt anders. Zijn gezicht straalt als de zon en zijn kleding wordt wit als het licht. Het is of we al iets te zien krijgen van wat Mattheus later zal vertellen, wanneer de vrouwen op de Paasmorgen bij het graf van Jezus komen. Er daalt een engel neer, die lichtte als de bliksem, met kleding die wit was als sneeuw. Jezus wordt als het ware al omgeven door het licht van de opstanding.

En Hij is niet langer alleen. Er zijn twee mensen bij Hem, ze spreken met Hem. Het zijn niet de eersten de besten: Mozes en Elia. Er staat dat ze met Hem spreken. Mattheus vertelt niet waarover. Maar wat kan het anders zijn dan wat de evangelist Lukas daar over vertelt: dat ze spreken over zijn levenseinde in Jeruzalem. Dat betekent dat ze met Hem spreken over zijn lijden en zijn dood, over wat Hem in Jeruzalem te wachten staat. Niet dat ze Hem dat komen vertellen, dat ze Hem op de hoogte komen stellen van er gaat gebeuren. Dat wist Jezus zelf al wel. Dat had Hij zelf zijn leerlingen al verteld. Maar Mozes en Elia brengen Jezus op een hoogte waar Hij de kracht en het vertrouwen ontvangt om de weg te gaan die Hij moet gaan.

Mozes en Elia, ze staan voor de wet en de profeten. Ze staan voor de woorden die God ons geschonken heeft en die ons de weg wijzen waarop we van onze angst voor God en voor elkaar bevrijd worden. Jezus komt op de berg om kracht en inspiratie te zoeken. Die vindt Hij. In de woorden die Mozes en de profeten ons doorgegeven hebben vindt hij levensmoed. Vindt hij de kracht om de weg te gaan die Hij voor zich ziet.

Dat is iets om te onthouden. De woorden van de Bijbel reiken ons geen kennis aan over hoe de wereld in elkaar zit. Daar zijn nogal eens misverstanden over geweest in de traditie. Dan werd de Bijbel gelezen als een geschiedenisboek, of als een boek over biologie en natuurwetenschap. Maar de Bijbel schenkt ons geen wetenschappelijke kennis. De Bijbel is geen concurrent van de wetenschap. De Bijbel geeft een mens levensmoed en inspiratie. De Bijbel helpt een mens om haar of zijn weg te vinden door alle moeite heen. De Bijbel maakt andere mensen van ons. Zo heeft Jezus dat ook ervaren, als nabijheid van Mozes en Elia, nabijheid die een ander mens van Jezus maakt. Niet dat het lijden plotseling uit zijn leven verdwijnt. Jezus zoekt kracht bij het woord van God, niet in het boek van sinterklaas. Maar de woorden van God geven Hem moed en vertrouwen. Die woorden maken dat Hij zich niet alleen weet.

Dat is iets waar de leerlingen van Jezus geen hoogte van kunnen krijgen. Ook al zijn ze er bij op die berg. Mozes en Elia zijn bij Hem. Dat zien ze wel. Maar ze begrijpen er in eerste instantie niets van. Ze denken niet in termen van lijden, moed en vertrouwen. Ze denken in termen van glorie en halleluja. Die zien Jezus, en naast Hem zien ze Mozes en Elia. Dat moeten we zo houden, vinden ze. Dat geeft het geloof vastigheid. En dat moeten we vast zien te leggen. Petrus weet al hoe. Hij zal wel tenten opzetten, voor Jezus, voor Mozes, voor Elia. Hij heeft al plannen voor een bedevaartsoord. Hij weet al hoe we de mensen hier op aarde in de hemel krijgen - we laten ze allemaal omhoog komen om zich te vergapen aan wat hier te zien is. Maar Petrus is niet op de hoogte. En God zorgt voor heilzame verwarring die hem zijn plannetjes doet vergeten.

Er komt een wolk, die hen omgeeft. En ze zien opeens niets meer. Uit angst verbergen ze alle drie hun gezicht. Ze horen alleen nog maar. Ze horen een stem, die zegt dat Jezus de geliefde Zoon is, en dat we naar Hem moeten luisteren. Wat we daar horen is dat God zich in Jezus wil laten kennen. God wil zich niet laten kennen in iemand die hoog op de berg blijft zitten om zich te laten bewonderen. God wil zich laten kennen in Jezus, die de berg weer afgaat, vol moed en vertrouwen, om het leven van de mensen op aarde te delen, om een leven lang vast te houden aan liefde, ook als dat Hem op een weg van lijden brengt.

En we zijn misschien als mensen niet zo op de hoogte, als het over de hemel gaat. Maar we kunnen weten waar we over praten als het over de stem van Jezus gaat. Zijn leven is zichtbaar. Het Woord is vlees geworden. Zijn stem is hoorbaar. Zijn hele leven is één grote oproep om niet te leven uit angst, maar uit liefde. Zijn leven geeft ons de moed om Hem op zijn weg te volgen. Wanneer wij bidden spreekt zijn stem tot ons, zoals Mozes en Elia met Jezus spraken.

Als we naar die stem luisteren, dan ontvangen we levensdurf, dan blijven we als gelovigen niet op de top van een berg zitten, maar dalen we af om het leven met elkaar te delen. Die weg is Jezus voor ons gegaan. Op de hoogte van de liefde is Hij door de diepte van het lijden gegaan, en juist op die weg heeft Hij het leven op aarde uitkomst en uitzicht gegeven. Ik hoop dat we naar zijn stem luisteren, en de moed krijgen Hem op die weg te volgen. In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

ds. Carel van der Meij